

Latina ve studijních materiálech

Vybral MUDr. Vladimír Plesník a věnoval k 81. narozeninám epidemiologa
MUDr. Bartoloměje Bindase

Což lze uvést tento výběr příhodněji než parafrází britkého novinářského jazyka K. H. Borovského ?

**Mea culpa, mea maxima culpa,
kdo nečte SM je veliký ťulpa !**

Doufám, že stále platí **Bonum principium facit bonum finem** , čili Dobrý začátek vede k dobrému konci.

O zdraví : **Sanitas est bonum non cognitum, nisi perditum** (Zdraví je dobro o němž nevíme, dokud ho neztratíme.) **Modicus sibi : medicus sibi !** (Kdo střídmy je v jídle – sám sobě nejlepším lékařem)

Uznávám, že víno a peníze mění i mravy mudrce (**Bacchus et argentum mutant mores sapientum**), ale ve víně zločin není, leč vinen je pijan (**Crimen vini nullum est, sed culpa bibendis**). Já když se napiji vína, z mých úst hned zní latina (**Quando bibo vinum, loquitur mea lingua latinum**). Víno je mléko starců (**Vinum lac senum**) a navíc, víno dodává odvahy (**Vinum dant animos**). **Si bibo bis vel ter, sum qualibet arte magister** (Když si dvakrát, třikrát přihnu, jsem v každém oboru mistr). Inu, **De gustibus non disputandum est !** (Proti gustu žádný dišputát).

Těch téměř čtyřicet let psaní studijních materiálů mne vedlo k poznání, že **Non est magnus pumilio, licet in monte constiterit** (Trpaslík nebude větší i když se postaví na horu).

Tantum possumus quantum scimus , nebo-li Můžeme tolik, kolik známe. **Utendum est aetate, cite pede labitor aetas** (Musíme využít času, čas cvalem se žene). **Et mortis faber est quitlibet ipse suae** (I své smrti je každý strůjcem).

Jak praví klasik: **Assidue addiscens ad senium venio** (Přicházím ve starší léta, stále jsa života žák). Platí však také: **Iuveni parandum, seni utendum** (Mladík se má připravovat, stařík užívat !). **A bove maiori discit arare minor** (Od staršího vola učí se orat mladší).

V gymnasiálním věku jsem byl notně pobízen k orbě latinského úhoru, který dnešní mládež už ani nezná. Nelze mi zastřít již poslední zbytky úrody z tehdejší setby. Dnes by žádný z mých učitelů neužil citátu **Macte animo, generose puer, sic itur ad astra !** (Vznešený mládenče, zdar Tvému činu, tak ke hvězdám se kráčí !) Nezbývá mi, než věřit Horatiovi který napsal: **Dignum laude virum Musa perire vetat** (Ódy 4,8,28), čili Muži hodnému chvály Múza

zahynout nedá. **Difficultatum paene omnium diligens ratio est victrix !** (Činorodý rozum překoná téměř všechny obtíže ! – Ammianus Marcellinus).

Uznávám, že jsem v testech čtenáře nijak nešetřil a k některým dobovým problémům společnosti, jak vysvitne z některého dalšího výběrového SMS, byl i notně kritický. Spolu s Dobrovským však tvrdím : **Errores persequor, non personas. Prodesse enim volo, non criminari** (Pronásleduji omyly , nikoli osoby, Chci totiž prospívat, nikoli obviňovat)

Ještě chci čtenářům připomenout osobnost prof. B. Ticháčka, k jehož 70. narozeninám jsem v SMD napsal:

„Netroufám si hodnotit jeho dílo: **Facta probant homines** (O lidech svědčí jejich činy). Ale tolik snad mi jubilant a laskaví čtenáři dovolí, abych citoval případný kousek verše Vergiliovy Bukoliky: „**Felix, qui potuit rerum cognoscere causas**“. Ujišťuji slabší latináře, že Bukolika nemá nic společného s kolikami. Tímto veršem autor konstatuje: "Šťasten ten, kdo mohl poznat příčiny přírodních jevů". Vychutnejte rytmus hexametru a dáte mi zapravdu, že platí i o našem dnešním jubilantovi. Ten, při své skromnosti, by snad spíše užil citátu z Horatia: "**Militavi non sine gloria !**" (Já neválčil jsem bez slávy !)

Ale: **Nil sapientie odiosius acumine nimio** (Nic se moudrosti tolik neprotiví jako přespřílišná vtipnost). Nechci vás otrávit latinskými slovíčky, které už těm mladším znějí příliš cize. Staré přísloví praví „**Per aspera ad astra**“, které v našem případě můžeme pozměnit na „**Per abstracta (SMD) ad ampulla doctrinae !**“

Salvete amici !